

²⁷ In 1954 zou ook een school met de Bijbel worden geopend in Boechout. De scholen in Ichtegem, Komen en Ronse moesten in de jaren 1950 noodgedwongen hun deuren sluiten. De twee eerstgenoemde scholen werden voor het laatst genoemd in: S.D.J. [S. De Jonge], 'Is de christelijke school in ons land noodzakelijk?', *De Kruisbanier* 11.41 (15 oktober 1955) 3. Voor Ronse, zie: A. de Raaf, *Een eeuw SILO, 1883-1983* (Laken 1983) 127.

²⁸ Tussen 1921 en 1929 bestond ook een school met de Bijbel in Geraardsbergen.

²⁹ Zoals in noot 7 vermeld, zijn slechts uit de periode 1927-1936 en 1946-1947 nummers van *De Torenwachter* bewaard gebleven. Zeer waarschijnlijk is uitgifte van dit tijdschrift in de tussenliggende periode gestaakt. Er is geen enkele secundaire bron die verwijst naar of hint op publicatie van *De Torenwachter* tussen 1937 en 1945.

³⁰ D. [W. van Deth], 'Varia', *Gereformeerde Kerkbode voor België* 4.82 (9 juni 1907) 4.

³¹ A.L. [A. Lauwers], 'Eerst Gods koninkrijk en Zijne gerechtigheid', *De Torenwachter* 5.2 (september 1931) 1-2, aldaar 1.

en een Brusselse school uitgaande van de zogeheten 'Stads- en Landsevangelisatie SILO' –, waardoor zij zich in de jaren dertig en veertig in totaal over elf scholen ontfermde.²⁸ Hoewel de VPCO een interkerkelijke organisatie was, zijn de Gereformeerde Kerken de enige kerkgemeenschap geweest die haar op structurele wijze gelijkelijk heeft ondersteund. Het waren daarenboven vooral GKB-predikanten die het verenigingsorgaan *De Torenwachter* volschreven. Zonder steun uit Nederland en zonder Nederlandse aanwezigheid in het Vlaamse protestantisme zou de VPCO stellig nooit hebben kunnen bestaan.

Een zevenledige argumentatie

Het blad *De Torenwachter*, uitgegeven tussen 1927 en 1936 en kortstondig tussen 1946 en 1947,²⁹ beoogde tweërlei doel. Enerzijds poogde de VPCO met het blad protestanten in België die nog niet van de noodzaak tot oprichting van scholen met de Bijbel waren overtuigd, alsnog voor haar streven te winnen. Anderzijds trachtte zij door middel van het blad protestanten in België én Nederland die schoolstichting (al) wel als een vereiste beschouwden, over haar activiteiten te informeren en tot ruimhartige offervardigheid aan te sporen. Om deze doelstellingen te verwezenlijken, droegen VPCO-kaderleden in *De Torenwachter* onophoudelijk rechtvaardigingsgronden aan die de oprichting en instandhouding van scholen met de Bijbel in Vlaanderen moesten legitimeren.

Al in 1907 had de *Gereformeerde Kerkbode voor België* geweeklaagd:

De voorstanders van christelijk onderwijs in [Brussel] zijn zeer weinige; door slechts een klein getal ouders wordt de roeping erkend die zij hebben om hunne kinderen te doen onderwijzen in de beginselen die zijn naar Gods Woord. Velen, helaas zeer velen gedenken niet meer de gelofte die zij eenmaal bij den Doop voor God en Zijne gemeente hebben afgelegd.³⁰

De pogingen die sindsdien vrijwel uitsluitend vanuit de gereformeerde kerkgemeenschap waren gedaan ten spijt, was het wekken van meer enthousiasme voor protestants-christelijk onderwijs in België rond 1930 nog net zo hard nodig als in 1907. Retorisch en met een zekere verbijstering vroeg *De Torenwachter* zich af 'of de geloovige Protestantsche Christenen wel diep doordrongen zijn van het overwegend belang eener degelijke, Christelijke opleiding hunner kinderen aan een beslist Christelijke school.'³¹ De onverschilligheid ten aanzien van de doelstelling van de scholenbond die VPCO-leden in delen van de Vlaams-protestantse kerkgezindte bemerkten, was hen een doorn in het oog: